

Het casusgebonden overleg in het 'Protocol van Moed' in Antwerpen: preventie met respect voor het beroepsgeheim?

Hanne Op de Beeck

Inleiding

Het experiment met het 'Protocol van Moed' (hierna het Protocol genoemd) liep van januari 2012 tot en met december 2013 in het gerechtelijk arrondissement Antwerpen. In dat experiment maakten politie, justitie, hulp- en zorgverlening afspraken om in acute en complexe zaken van kindermishandeling de betrokken kinderen zo snel en zo efficiënt mogelijk veilig te stellen.¹ Het Protocol voorzag hiervoor in de volgende mogelijkheden: 1) melding door hulpverleners van een acute situatie van kindermishandeling aan het parket op basis van artikel 458bis Strafwetboek of op basis van de noodtoestand; 2) casusgebonden overleg tussen parket en hulpverlening over een chronische situatie van kindermishandeling; 3) het stellen van vragen door het parket/de politie over hulpverlening aan een individuele cliënt; 4) het inwinnen van informatie bij het parket door het Comité voor Bijzondere Jeugdzorg (CBJ)² of het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling (VK) in het kader van een risico-inschatting.

In deze bijdrage wordt enkel ingegaan op het *casusgebonden overleg*, omdat dat in het Protocol de belangrijkste innovatie was. Het was een voor Vlaanderen unieke overlegstructuur tussen justitie en hulpverlening. Hier wordt toegelicht – en geïllustreerd – wat een dergelijk overleg inhield, wat de mogelijkheden van dat overlegplatform waren in het licht van de preventie van kindermishandeling en welke veiligheidsbuffers werden ingebouwd om ongewenste neveneffecten te vermijden.

Het experiment werd gedurende de proefperiode wetenschappelijk gemonitord door de KU Leuven. Een volledig overzicht van het Protocol, de onderzoeksresultaten en de aanbevelingen die eruit voortvloeiden, is te vinden in Op de Beeck, Put, Tans, Pleysier en Hermans (2014). Uit die evaluatiestudie blijkt dat het casusgebonden overleg een zeer waardevolle manier van werken was. Toch worden ook verschillende belangrijke aandachtspunten gesignaleerd. In deze bijdrage wordt nader ingegaan op een van deze punten: de subjectiviteit van het 'noodzakelijkheids criterium' dat als basis voor de informatie-uitwisseling tijdens het overleg werd gebruikt. Dat criterium is belangrijk bij het hanteren van het beroepsgeheim, en dus cruciaal bij het preventieve gebruik van dat overlegplatform.

Preventie in het 'Protocol van Moed'

In het draaiboek voor hulpverleners werd de bredere doelstelling van het Protocol als volgt beschreven: “In het Protocol van Moed werden door een aantal partners binnen het gerechtelijk arrondissement Antwerpen afspraken gemaakt om de grenzen van het beroepsgeheim af te tasten, om samen de aanpak rond kindermishandeling te versterken” (Stuurgroep Protocol van Moed, 2012a, p. 5). Met het ‘versterken van de aanpak rond kindermishandeling’ werd het beveiligen van het kind bedoeld. Het veiligstellen van een kind – en eventuele andere slachtoffers – was de enige doelstelling van dat project. Het Protocol kon enkel worden gebruikt als er een wezenlijk gevaar bestond voor een of meerdere kinderen. Toch moesten er geen bewezen feiten zijn gepleegd om een beroep te kunnen doen op het Protocol. Dat maakt dat het Protocol niet enkel reactief, maar ook preventief kon worden ingezet bij de aanpak van kindermishandeling.

In de evaluatiestudie wordt vooral het potentieel voor preventie van het casusgebonden overleg als een belangrijk voordeel beschreven. Daar waar men voorheen in chronische zaken van kindermishandeling moest afwachten tot de zaak escaleerde vooraleer men verdere stappen kon ondernemen (bijvoorbeeld: de zaak melden bij het parket), bood het casusgebonden overleg een minder ingrijpend ‘tussenforum’. Men kon over de zaak overleggen en informatie uitwisselen zonder dat het parket de zaak overnam: de aanvrager behield zelf nog de controle over ‘zijn’ zaak. Hierdoor konden professionals die met chronische zaken van kindermishandeling werden geconfronteerd, al inspelen op de situatie voordat die escaleerde. Op die manier kon het overleg niet alleen veel (emotioneel) leed voorkomen, ook op de materiële, maatschappelijke kosten die de aanpak van kindermishandeling met zich meebrengt, had het een impact.

Maar preventie en ‘vroegtijdig ingrijpen’ brengen ook het risico met zich mee van ‘overbodig’ ingrijpen, stigmatiseren of labelen, zeker omdat situaties van kindermishandeling doorgaans sterk emotioneel beladen zijn. Daarnaast kan preventief ingrijpen, zoals bij de toepassing van het Protocol, in strijd zijn met het beroepsgeheim van de betrokken professionals. Naast de mogelijke juridische gevolgen is vooral de vertrouwensrelatie tussen hulpverlener en cliënt hierbij van belang. Indien zich (al dan niet in de perceptie van de cliënt) een te sterke band ontwikkelt tussen justitie en hulpverlening, kan de cliënt het vertrouwen in de hulpverlening verliezen, wat een kwaliteitsvolle hulpverlening in de weg kan staan. Met dat voorbehoud wordt het casusgebonden overleg in wat volgt, nader toegelicht.

Casusgebonden overleg

Niet-acute situaties van kindermishandeling waarin de hulpverlening was vastgelopen, kwamen gedurende de proefperiode in aanmerking voor een casusgebonden overleg. Het ging dan om langer aanslepende situaties waarbij uiteindelijk de conclusie moest worden getrokken dat de doelen van de hulp niet werden bereikt. In het draaiboek voor hulpverleners werd dat uitgelegd als “een situatie waarin onzekerheid blijft of je al dan niet nog verder kan in de vrijwillige hulpverlening” (Stuurgroep Protocol van Moed, 2012a, p. 18). Tijdens het overleg

legden justitie en hulpverlening de eigen informatie over de casus bij elkaar. Bij het delen van informatie werd het ‘noodzakelijkheids criterium’ of het ‘need to know’-principe gehanteerd: enkel de informatie die noodzakelijk was voor het veiligstellen van het kind werd gecommuniceerd. Het overleg stond uitsluitend in het teken van het veiligstellen van kinderen en mocht dus niet worden gebruikt om, bijvoorbeeld, een dader sneller op te pakken. De informatie die door de aanwezigen werd uitgewisseld, moest dan ook stroken met dat veiligheidsprincipe. Om te voorkomen dat er te veel informatie werd gedeeld en/of dat men afweek van de kern van de zaak, werden per casus slechts twintig minuten voor overleg uitgetrokken. Daarnaast had de voorzitter van het overleg hierbij een belangrijke rol. De voorzitter moest bewaken dat de discussie en de informatie-uitwisseling beperkt bleven tot de kern van de zaak. Het was de bedoeling om via die uitwisseling te komen tot een completer overzicht van de situatie, waardoor de ernst van de situatie beter kon worden ingeschat. Op die manier kon op een beter onderbouwde manier een beslissing worden genomen over hoe de zaak het beste werd aangepakt.

Tijdens de proefperiode in Antwerpen vond het overleg elke eerste maandag van de maand plaats. Alle situaties waarvoor in de afgelopen maand een overleg werd aangevraagd (met een maximum van acht à tien te bespreken zaken per overleg), werden bij die gelegenheid besproken.³ Het overleg werd voorgezeten door de referentiemagistraat kindermishandeling en bijgewoond door een parketcriminoloog jeugd en gezin, een afgevaardigde van het CBJ en het VK, en de hulpverlener die het overleg aanvroeg of die door het parket voor het overleg werd uitgenodigd. Die laatste was enkel aanwezig bij de bespreking van de zaak waarvoor hij een overleg had aangevraagd of werd uitgenodigd; de anderen waren gedurende het hele overleg aanwezig. De politie was niet aanwezig, maar het parket kon, indien nodig, op voorhand informatie inwinnen bij de politie. De cliënt was nooit aanwezig bij het overleg. Wel vereiste het Protocol dat de cliënt geïnformeerd werd over het feit dat zijn situatie in het casusgebonden overleg besproken zou worden en dat de belangrijkste conclusies hieruit teruggekoppeld werden. Enkel wanneer het informeren van de cliënt de veiligheid van het kind in het gedrang zou brengen, kon die informatieplicht worden genegeerd.

Illustratie van een casusgebonden overleg

De ‘vaste aanwezigen’ bij het casusgebonden overleg (met name afgevaardigden van parket, VK en CBJ) nemen plaats in de vergader ruimte. De ‘aanvragers’ van het overleg kennen het tijdstip waarop ze worden verwacht. Zij wachten tot zij worden binnengeroepen. Vervolgens vindt een voorstellingsronde plaats, waarna de voorzitter de aanvrager uitnodigt de zaak toe te lichten.⁴ De aanvrager krijgt de tijd om de situatie, de verschillende problemen en zijn zorgen uiteen te zetten.

De cliënte van de aanvrager is een moeder met jonge kinderen die een nieuwe vriend heeft. De vriend zit momenteel in de gevangenis maar zal binnenkort vrijkomen en bij de cliënte intrekken. De aanvrager spreekt hierover zijn zorgen uit omdat hij vermoedt dat de vriend zedenfeiten met minderjarigen pleegde en vreest dat die persoon het jonge gezin in gevaar zou kunnen brengen. Dat de cliënte mentaal niet zo sterk is, speelt hierbij eveneens een rol. De moeder weigert echter hierover het gesprek met de aanvrager aan te gaan. De aanvrager liet de cliënte weten dat een overleg met het parket zou worden aangevraagd.

De aanwezigen stellen tijdens de uiteenzetting vragen over zaken die nog onduidelijk zijn. De aanvrager tracht die zo goed mogelijk te beantwoorden. Na het afronden van de toelichting komt de expert van het VK aan het woord: de betrokken man blijkt bekend te zijn bij het VK en de expert wisselt specifieke informatie van het VK uit met de aanwezigen. Vervolgens is het parket aan de beurt; het parket blijkt over doorslaggevende informatie te beschikken. De persoon in kwestie werd veroordeeld voor ernstige zedenfeiten met minderjarigen, en momenteel loopt er een nieuw onderzoek dat eveneens betrekking heeft op zedenfeiten. Aangezien het gaat om meer dan één feit, en gegeven de ernst van de feiten, acht het parket de kans op recidive groot.

Na het uitwisselen van informatie bespreken de aanwezigen de verschillende opties. In de eerste plaats wordt geopperd dat men de cliënte, de moeder van de kinderen, moet waarschuwen over de achtergrond van haar nieuwe vriend. Hierbij moet duidelijk worden gemaakt dat de moeder in een dergelijke situatie de veiligheid van de kinderen niet zal kunnen garanderen, en dat de kans bestaat dat de kinderen dan uit huis geplaatst zullen worden. De mate waarin eventuele beloftes van de moeder kunnen worden geloofd, wordt echter in twijfel getrokken. De aanvrager legt deze zaak immers voor omdat de moeder weigert te communiceren en omdat er bij de aanvrager grote zorgen bestaan. In tweede instantie wordt geopperd het dossier bij het parket aan te melden, zodat de zaak verder via justitie kan worden aangepakt. Uiteindelijk wordt afgesproken dat de aanvrager opnieuw een gesprek zal voeren met de cliënte om de ernst van de situatie duidelijk te maken. Indien de aanvrager nog steeds geen ingang vindt bij haar, kan hij alsnog overgaan tot melding. In dat geval kan het parket meteen met de zaak aan de slag gaan op basis van de informatie die tijdens het overleg werd uitgewisseld.

De meerwaarde van dit overleg bestaat er vooral in dat het parket over duidelijke informatie beschikte die de vermoedens van de aanvrager bevestigde.

Het casusgebonden overleg had dus in de eerste plaats informatie-uitwisseling tot doel. Toch, zo bleek uit de evaluatiestudie, kon het overleg ook een meerwaarde hebben wanneer de andere partners geen extra informatie te bieden hadden. Het benutten van elkaars expertise en het bekijken van de zaak vanuit verschillende perspectieven bleken ook belangrijke voordelen. Daarnaast werd het delen van verantwoordelijkheid (de hulpverlener of hulpverleningsorganisatie staat er niet meer alleen voor) als meerwaarde genoemd. Tot slot bleek dat het casusgebonden overleg voor een 'formalisering' zorgde van contacten die voordien al bestonden maar eerder informeel verliepen en afhankelijk waren van persoonlijke relaties:

“Vroeger was er ook al overleg, maar dit verliep minder gestructureerd en enkel via de telefoon. Door het Protocol van Moed worden impliciete, informele contacten geformaliseerd en wordt gedeelde informatie gestructureerd. Dit maakt dat het doorbreken van het beroepsgeheim gemakkelijker intern kan worden verantwoord en dat samenwerking niet meer zo sterk persoonsgebonden is, niet meer afhankelijk van wie men kent.” (Op de Beeck et al., 2014, p. 237)

Deze bevindingen illustreren dat informatie-uitwisseling tussen justitie en hulpverlening in sommige gevallen wel degelijk belangrijk kan zijn in de aanpak van kindermishandeling. Vanwege het eerder beschreven voorbehoud dat een te grote nadruk op preventie en/of een te hoge frequentie van overleg tussen justitie en hulpverlening ook negatieve effecten kan

hebben, was het echter de bedoeling dat het casusgebonden overleg enkel als laatste middel kon worden ingezet. Daartoe bepaalde het draaiboek van het Protocol dat de aanvraag steeds moest worden voorafgegaan door beraadslaging met collega's binnen het eigen team en binnen de bredere hulp- of zorgverleningssector (met wie men een gedeeld beroepsgeheim heeft).⁵ Indien dat niet mogelijk was, moest minstens het CBJ of het VK geconsulteerd worden. Wanneer geen mogelijkheden tot vrijwillige hulpverlening meer werden gevonden en de partners het ermee eens waren dat een overleg met justitie aangewezen was, kon het casusgebonden overleg worden aangevraagd.

Beroepsgeheim en het casusgebonden overleg: subjectiviteit van het noodzakelijkheids criterium

Een centrale vraag tijdens de proefperiode van het Protocol betrof het beroepsgeheim: in welke mate werden de grenzen van het beroepsgeheim overschreden door het overleg tussen justitie en hulpverlening? Het beroepsgeheim staat in functie van de privacy van de cliënt en is belangrijk voor een kwaliteitsvolle hulpverlening. De cliënt moet zich veilig voelen bij de hulpverlener; hij moet zijn verhaal kunnen vertellen in de wetenschap dat die informatie niet zal worden verspreid. Toch was informatie-uitwisseling de voornaamste doelstelling van het casusgebonden overleg. Een juridische analyse – die eveneens deel uitmaakt van de evaluatiestudie – bracht naar voren dat de aanwezigen bij het overleg in juridische zin hun beroepsgeheim niet schonden (meer info hierover in Op de Beeck et al., 2014). Echter, in de praktijk bleek niet eenduidig welke informatie wel en zeker niet kon worden gedeeld met het oog op het beroepsgeheim.

Het was de bedoeling dat de informatie-uitwisseling tijdens het casusgebonden overleg zich beperkte tot feiten die noodzakelijk waren om een juiste inschatting te maken van de veiligheid van het kind. De deelnemers hielden zich over het geheel genomen intuïtief aan de focus op de feiten en de motivering voor het overleg:

“X vindt persoonlijk dat het een bijeenkomst is die om feiten draait, en dat je heel erg moet oppassen dat je niet ‘de emotionele toer opgaat’. Dat je puur zakelijk blijft, de feiten opsomt, de vraag stelt en dat je niet... X stelt dat het soms moeilijk is omdat zij en haar collega's met de families in contact komen en dat ze betrokken zijn op een heel persoonlijke manier. Daarom is het belangrijk dat zij hun persoonlijke mening niet brengen, X vindt het belangrijk dat men vrij sec blijft.” (bron: telefonische interviews evaluatiestudie)

In sommige gevallen werd de focus op de veiligheid van het kind ook nog eens expliciet benadrukt door de voorzitter. Dat nam echter niet weg dat soms van dat kader werd afgeweken:

“Er lijkt in dit overleg ook niet-relevante informatie gedeeld te worden. De aanvrager stelt dat er een man bij de moeder aanwezig was toen ze belde, en maakt hierbij een bedekte toespeling op overspel. Is dit noodzakelijk? De aanvragers geven aan dat ze ‘rare verhalen’ horen van de moeder, over vaginisme, seksuele problemen, moeilijke geboorte van het kind... Is dit noodzakelijk om te delen?” (bron: observatieverslagen evaluatiestudie)

Vooral wanneer de aanwezigen elkaar goed kennen, bleek soms erg vertrouwelijke informatie te worden gedeeld.

De mate waarin het delen van informatie noodzakelijk is voor een beter begrip van de situatie, bleek met andere woorden deels afhankelijk te zijn van een persoonlijke inschatting. Dat subjectieve karakter van het noodzakelijkheids criterium of het 'need to know'-principe was een belangrijk aandachtspunt in het overleg tussen justitie en hulpverlening. Hierbij had nog meer kunnen worden gezocht naar concrete handvatten om met die subjectiviteit om te gaan, zoals het beperken van de informatie-uitwisseling tot het opsommen van zakelijke feiten, de belangrijkste zorgen en de hulpverleningsvormen die al werden uitgetoetst. Daarnaast had het intensiever betrekken van de cliënt of andere betrokkenen bij het voorbereiden van het overleg een interessante strategie kunnen zijn: zo zou getoetst kunnen worden welke informatie voor de cliënt gevoelig ligt en hoe hierin de mate van het mogelijke aan tegemoetgekomen kan worden.⁶

Maar ook het informeren van de cliënt over het feit dat het Protocol werd gebruikt, was niet voor de hand liggend voor de hulpverleners, zo bleek uit de evaluatiestudie. De grootste zorgen betroffen de vrees dat de vertrouwensrelatie met de cliënt zou worden geschaad door het gebruik van het Protocol – de hulpverlener gaat immers met justitie praten, wat bij de cliënt negatief kan overkomen – en angst voor de reactie van de cliënt. De meest aangewezen aanpak, zo bleek uit de evaluatiestudie, was de cliënt informeren vooraleer het overleg werd aangevraagd, én een terugkoppeling aan de cliënt nadat het overleg had plaatsgevonden. Uit het onderzoek kwamen de volgende concrete strategieën naar voren om een eventuele negatieve impact op de vertrouwensrelatie tussen de hulpverlener en de cliënt te beperken:

- een open en duidelijke communicatie die vertrekt vanuit het belang van het kind;
- het betrekken van de leidinggevende die de individuele hulpverlener kan ondersteunen (en de verantwoordelijkheid voor het inroepen van het Protocol deels 'op zich neemt' zodat de relatie tussen de hulpverlener en de cliënt zo min mogelijk wordt geschaad);
- verwijzen naar het advies van het VK (eveneens vanuit het idee dat de verantwoordelijkheid voor het beroep op het Protocol dan gedeeld wordt, waardoor de schade voor de relatie tussen hulpverlener en cliënt kan worden beperkt); en/of
- voorzien in 'nazorg' voor de cliënt.

Ook het gebruik van confronterende gesprekstechnieken zou hierbij nog vermeld kunnen worden. De evaluatiestudie leverde nog verschillende andere aandachtspunten op. De hier beschreven problemen zijn slechts het topje van de ijsberg. Ze tonen echter wel aan dat een duidelijke visie op het toepassen van het beroepsgeheim in de realiteit en de positie van de cliënt bij zo'n gevoelige informatie-uitwisseling noodzakelijk is, indien men die manier van werken zou continueren en/of implementeren in heel Vlaanderen.

Conclusie

Van januari 2012 tot en met december 2013 vond in het gerechtelijk arrondissement Antwerpen de proefperiode van het 'Protocol van Moed' plaats, een experiment waarbij tussen politie, jus-

titie en hulp- en zorgverlening de grenzen van het beroepsgeheim werden afgetast om te komen tot een snellere beveiliging van de betrokken kinderen in zaken van kindermishandeling. Nieuw in het Protocol was het casusgebonden overleg voor chronische of onzekere situaties van kindermishandeling. Die mogelijkheid werd bij uitstek gewaardeerd door de gebruikers van het Protocol. Het bood kansen tot preventief ingrijpen in langer aanslepende situaties van kindermishandeling die nog niet acuut genoeg waren om ze te kunnen melden aan het parket, maar die wel zorgwekkend waren. Er werden voldoende buffers ingebouwd om ervoor te zorgen dat het overleg slechts als een 'laatste middel' werd gebruikt én dat de informatie-uitwisseling binnen de perken bleef: vooraf een verplicht overleg binnen de hulpverlening zelf, een beperkt tijdsbestek voor het overleg – zodat enkel zou worden gefocust op noodzakelijke en relevante informatie – en de aanwezigheid van een voorzitter die de focus van het gesprek op het veiligheidsprincipe bewaakt. Van dat overleg kon worden gebruik gemaakt zonder, in juridische zin, het beroepsgeheim te schenden, zo toonde de evaluatiestudie. Toch bleek in de praktijk dat, ondanks al die voorzorgsmaatregelen, het delen van informatie met respect voor het beroepsgeheim niet voor de hand liggend is, vooral door de afwezigheid van een operationalisatie van het 'need to know'-principe en de positie van de cliënt in dat geheel. Hieraan moet in ieder geval aandacht worden besteed indien zou worden besloten tot een bredere implementatie van het casusgebonden overleg tussen justitie en hulpverlening in Vlaanderen.⁷

Noten

1. Gedurende de proefperiode in Antwerpen konden de volgende actoren van het Protocol van Moed gebruik maken: alle hulpverleners binnen de sectoren van integrale jeugdhulp (namelijk de Centra voor Algemeen Welzijnswerk, de voorzieningen Bijzondere Jeugdbijstand en het Comité Bijzondere Jeugdzorg, de Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg, de Centra voor Integrale Gezinszorg, de Centra voor Leerlingenbegeleiding, Kind en Gezin, de Vertrouwenscentra Kindermishandeling, de Centra voor Kinderzorg en Gezinsondersteuning, de Preventieve zorg en de voorzieningen erkend door het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap), ziekenhuizen, artsen en zelfstandige therapeuten, de lokale politie, de dienst Jeugd en Gezin van het Parket van de Procureur des Konings (in het bijzonder de referentiemagistraat kindermishandeling en de parketcriminoloog) en de sociale dienst van de jeugdrechtbank.
2. De proefperiode van het Protocol van Moed vond plaats voor de omschakeling naar Integrale Jeugdhulp, met andere woorden: de Comités waren nog in werking.
3. Het is niet helemaal duidelijk wat er zou gebeuren indien er (veel) meer casussen zouden zijn. Tijdens de proefperiode is dat nooit voorgekomen en dat was ook niet de bedoeling omdat het hier om een uitzonderingsmaatregel gaat.
4. Alle aanwezigen zijn al op de hoogte van de kern van de zaak: bij het aanvragen van het overleg verschaft de aanvrager schriftelijk de nodige basisinformatie (de namen van de betrokkenen, een omschrijving van de belangrijkste zorgen, de aard van de (vermoede) mishandeling, ...). Op basis van die gegevens bereiden de deelnemers aan het overleg zich voor en zoeken ze in hun dossiers informatie op.
5. Onder hulpverleners die handelen met hetzelfde oogmerk, bestaat, onder bepaalde voorwaarden, een gedeeld beroepsgeheim. Het aanpakken van de situatie binnen de grenzen van dat beroeps-

geheim heeft dan ook prioriteit boven het overleg met justitie. Net als bij het overleg met justitie geldt ook bij het gedeeld beroepsgeheim het 'noodzakelijkheids criterium': enkel de informatie die nodig is voor een juiste inschatting van de situatie wordt gedeeld (Stuurgroep Protocol van Moed, 2012b).

6. Gezien de aard van de casussen die tijdens het overleg worden gepresenteerd – situaties die een ernstige bedreiging inhouden voor een of meerdere kinderen – is het niet mogelijk de betrokkene(n) te laten bepalen welke informatie wel en niet kan worden gedeeld. Alle informatie die nodig is voor een goede inschatting van de veiligheid van het kind, moet worden gedeeld. Echter, door op voorhand de betrokkene(n) te consulteren, kan wel extra discreet worden omgegaan met informatie die voor de cliënt gevoelig ligt.
7. Eind 2013 werd het experiment 'Protocol van Moed' beëindigd; de Antwerpse justitie en hulpverlening kunnen hier geen gebruik meer van maken. Naar aanleiding van de evaluatiestudie van het Protocol van Moed alsook evaluaties van andere samenwerkingsprojecten tussen justitie en hulpverlening – bijvoorbeeld het CO3-project, dat ketensamenwerking bij de aanpak van intrafamiliaal geweld onderzocht – werd door een commissie van experts het uitwerken en implementeren van drie instrumenten geadviseerd, waarvan casusoverleg er een was. Die instrumenten worden momenteel op beleidsniveau voorbereid.

Literatuur

- Op de Beeck, H., Put, J., Tans, A., Pleysier, S., & Hermans, K. (2014). *Samen werken tegen kindermishandeling. Het Protocol van Moed en de grenzen van het beroepsgeheim*. Leuven: LannooCampus.
- Stuurgroep Protocol van Moed. (2012a). *Protocol van Moed: durven samenwerken rond kindermishandeling: grensverleggend, moedig en uitdagend. Draaiboek voor hulpverleners (Onuitgegeven rapport)*. Geraadpleegd via <http://www.law.kuleuven.be/linc/onderzoek/protocolvanmoedantwerpen2012def4.pdf>
- Stuurgroep Protocol van Moed. (2012b). *Uitwerking theoretisch kader en draaiboek Pilotproject Antwerpen 'Protocol van Moed'. Een experiment inzake het spreekrecht en het casegebonden overleg bij situaties van kindermishandeling (Onuitgegeven rapport)*. Geraadpleegd via <http://www.law.kuleuven.be/linc/onderzoek/protocolvanmoedantwerpen2012def3.pdf>

Personalia

Hanne Op de Beeck werkte van 2012 tot 2015 als postdoctoraal onderzoeker aan het Leuvens Instituut voor Criminologie en als stafmedewerker onderzoek en beleidsadvisering bij het Kenniscentrum Kinderrechten. De evaluatiestudie over het Protocol van Moed werd in die periode uitgevoerd.

E-mail: hanne_odb@hotmail.com